

MAGDALENA VARGA

CO NAM MÓWI ŻABA W STUDNI

CZYLI

ANALIZA FORMALNO-SEMANTYCZNA
LEKSYKI INWEKTYWNEJ JĘZYKA HINDI

CO NAM MÓWI
ŻABA W STUDNI

MAGDALENA VARGA

CO NAM MÓWI ŻABA W STUDNI

CZYLI

ANALIZA FORMALNO-SEMANTYCZNA
LEKSYKI INWEKTYWNEJ JĘZYKA HINDI

KRAKÓW 2025

Magdalena Varga
Uniwersytet Jagielloński, Kraków
ID <https://orcid.org/0009-0003-2500-8404>
✉ magdalena.varga@uj.edu.pl

© Copyright by Uniwersytet Jagielloński (Wydział Filologiczny),
Magdalena Varga and Księgarnia Akademicka, 2025

Recenzent
dr hab. Agnieszka Kuczkiewicz-Fraś

Opracowanie redakcyjne
Klaudia Król-Kiełbowicz

Projekt okładki
Marta Jaszczyk

ISBN 978-83-8368-228-0 (druk)
ISBN 978-83-8368-229-7 (PDF)
<https://doi.org/10.12797/9788383682297>

Grafika na okładce: Wirestock (Adobe Stock)
Publikacja dofinansowana przez Wydział Filologiczny Uniwersytetu Jagiellońskiego

WYDAWNICTWO KSIĘGARNIA AKADEMICKA

ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków
tel.: 12 421-13-87; 12 431-27-43
e-mail: publishing@akademicka.pl
<https://akademicka.pl>

Spis treści

Wstęp.....	7
Zasady zapisu.....	13
Wykaz skrótów.....	20
Słowniki.....	20
Pozostałe.....	21
Podziękowania.....	22
Rozdział 1. Teoria aktów mowy i miejsce w niej inwektyw.....	23
1.1. Słowo i akty mowy.....	24
1.2. Werbalne akty deprecjacji.....	27
1.3. Obelga i inwektywa.....	30
1.4. Pojęcia niegrzeczności i „twarzy”.....	32
1.5. Leksyka inwektywna.....	38
1.5.1. Wyzwiska.....	39
1.5.2. Przekleństwa.....	39
1.5.3. Wulgaryzmy.....	40
1.5.4. Tabu i eufemizmy.....	42
Rozdział 2. Leksyka inwektywna w społeczeństwie i kulturze indyjskiej.....	47
2.1. Leksyka inwektywna – spojrzenie w przeszłość.....	48
2.2. Współczesny język hindi.....	54
2.3. Leksyka inwektywna języka hindi – ujęcie kulturowo-społeczne.....	61
2.4. Miejsce leksyki inwektywnej w języku hindi.....	66
Rozdział 3. Leksyka inwektywna w języku hindi.....	77
3.1. Pojęcia godności i zniewagi.....	78
3.1.1. Akty poważania i znieważania.....	85
3.1.2. Obelga, inwektywa, wyzwisko.....	95
3.2. Budowa wyzwisk.....	97
3.2.1. Poziom gramatyczny.....	97
Fonetyka.....	97
Morfologia.....	102
Prefiksy.....	108
Sufiksy.....	115
Złożenia.....	130
Wyrażenia.....	139

6 Spis treści

3.3. Pola semantyczne leksyki inwektywnej.....	142
3.3.1. Prokreacja, seksualność i fizjologia człowieka.....	143
3.3.2. Świat fauny i flory.....	149
3.3.3. Niedoskonałości ciała.....	152
3.3.4. Niedoskonałości ducha.....	155
3.3.5. Pochodzenie etniczne i miejsce zamieszkania.....	161
3.3.6. Przynależność klasowa i zawodowa oraz status ekonomiczny.....	164
3.3.7. Przekonania.....	171
3.3.8. Świat wierzeń, mitologii i literatury.....	173
Rozdział 4. Leksyka inwektywna języka hindi – materiały badawcze.....	175
4.1. Słowniki.....	176
4.2. Współczesna proza.....	189
4.3. Internet.....	195
4.4. Film.....	200
Wnioski końcowe.....	209
Aneksy.....	213
1. Leksyka inwektywna – tabele.....	213
Tabela 1. Prokreacja, seksualność i fizjologia człowieka.....	215
Tabela 2. Świat fauny i flory.....	239
Tabela 3. Niedoskonałości ciała.....	249
Tabela 4. Niedoskonałości ducha.....	260
Tabela 5. Pochodzenie etniczne, miejsce zamieszkania.....	295
Tabela 6. Przynależność klasowa i zawodowa, status ekonomiczny.....	301
Tabela 7. Przekonania.....	314
Tabela 8. Świat wierzeń, mitologii i literatury.....	316
2. Ankieta.....	321
Bibliografia.....	325
Spis tabel.....	349
Summary.....	351
Indeks osobowy.....	353

Wstęp

Negatywne emocje stanowią nieodłączną część życia każdego człowieka. Są one niechciane, źle oceniane, niechętnie o nich mówimy, nie możemy jednak zanegować ich istnienia ani odciąć się od nich. Wszyscy odczuwamy gniew, niechęć czy zdenerwowanie, zmagamy się z nimi i uczymy się od nich uwalniać. Sposobów pozbycia się takich emocji jest wiele: można dać im upust na siłowni, przelać je na papier, pozwolić, by się ulotniły w trakcie rozmowy z najbliższym przyjacielem; można również skorzystać z innego wentyla bezpieczeństwa – w samotności „pokłąć na czym ten świat stoi”. W żadnym z tych wypadków nie czyni się krzywdy drugiej osobie, a siebie uwalnia się od negatywnej energii. W większości z nich jednak najważniejszym nośnikiem, który umożliwia nam rozładowanie „złej energii”, jest słowo.

Niestety słowo, ten najcięższy oręż, jakim dysponujemy w kontaktach międzyludzkich, często wykorzystujemy, żeby przekazać nasze negatywne emocje względem adresata. Stosujemy rozmaite metody, aby urazić, poniżyć, zdeprecjonować adwersarza – używamy pięknych sformułowań, niekiedy ironicznych, zawierających słownictwo neutralne, uciekamy się do publicznego ośmieszenia interlokutora, wreszcie – posługujemy się leksyką uznaną w społeczeństwie za nieprzyzwoitą. Ten ostatni sposób jest najprostszy i – jak się wydaje na podstawie informacji, których dostarczają nam codzienne obcowanie z innymi ludźmi, media publiczne, a nawet literatura – najbardziej rozpowszechniony. Słownictwo nieprzyzwoite, czy tego chcemy czy nie, stanowi integralną część języka.

Nastawienie odbiorców komunikatu do wspomnianej leksyki jest wewnętrznie sprzeczne. Z jednej strony, odnoszą się do niej negatywnie, jako nieakceptowalnej z punktu widzenia kulturalnego, dobrze wychowanego człowieka, z drugiej jednak są zafascynowani jej kolorytem i powszechnością zastosowań. Owa rozbieżność najwyraźniej uwidacznia się w trakcie nauki języków obcych – nieprzyzwoite słowa przyswajamy najszybciej, jednak dotarcie do opracowań tej konkretnej sfery języka nastręcza niejednokrotnie nie lada problemów.

Słownictwo nieprzyzwoite jako osobne zagadnienie długo pozostawało na marginesie badań językoznawczych, a nieliczne szkice go dotyczące zaczęły się pojawiać dopiero w drugiej połowie ubiegłego wieku, przede wszystkim zaś

w jego dwóch ostatnich dziesięcioleciach (np. Rawson 1989; Aman 1993; 1996). Nowe millenium przyniosło widoczne zainteresowanie tematem, co skutkowało z jednej strony pojawieniem się opracowań ogólnych, opisujących niewłaściwe posługiwanie się językiem (np. Bolinger 1980; Butler 2010), a z drugiej – prac poświęconych rozmaitym zagadnieniom szczegółowym, jak chociażby poszukiwaniom uniwersalnych wzorców wulgaryzmów (np. Lev-Ar, McKay 2023), związkom wulgaryzmów z odczuwaniem bólu (Stapleton et al. 2022), przeklinaniem jako kluczem do opisu społeczeństwa (np. Bergen 2019), obelgom i ich obraźliwej mocy (np. Irvine 2013), czy wreszcie frekwencji wyrazów obelżywych w języku codziennym i analizie poszczególnych jednostek leksykalnych (np. Nunberg 2012).

Literatura przedmiotu w dalszym ciągu nie prezentuje się przesadnie imponująco, zwłaszcza jeśli porównać jej ilość z liczbą np. opracowań leksyki tematycznej, słowników frazeologicznych czy słowników idiomów poszczególnych języków, jednak rozwija się sukcesywnie. Obecnie można znaleźć zarówno naukowe opracowania słownictwa nieprzyzwoitego – w postaci monografii (np. McEnery 2006; Beers Fägersten 2012) oraz artykułów naukowych (np. Archard 2014; Orlando, Saab 2020) – jak i prace popularnonaukowe (np. Byrne 2017; Green 2002; Leigh, Lepine 2005). Warto również podkreślić, że wzrost świadomości językowej na świecie doprowadził w ostatnich latach do wzmożonego zainteresowania badaczy obelgami na tle rasowym, religijnym, etnicznym oraz tymi wymierzonymi w kobiety, mniejszości seksualne czy osoby mające określone poglądy polityczne (m.in. Croom 2011; Sharma 2019; Hess 2021). Same obelgi zaczęto zaś rozpatrywać w kontekście coraz szerzej dyskutowanej mowy nienawiści (np. Lepoutre 2017; Kościółek 2019; Hietanen, Eddebo 2023).

Polscy naukowcy również częściej pochylają się nad kwestią szeroko pojętej leksyki inwektywnej i przemocy słownej. Z publikacji poświęconych tej tematyce warto tu wymienić choćby serię wydawniczą Uniwersytetu Wrocławskiego *Język a Kultura*, w której znalazło się wiele artykułów opisujących różne negatywne zachowania językowe, *Słownik polskich przekleństw i wulgaryzmów* Macieja Grochowskiego (1996), *Słownik seksualizmów polskich* Jacka Lewinsona (1999) czy pracę Marii Peisert *Formy i funkcje agresji werbalnej* (2004).

Analizując bibliografię zawarte w polskich i zagranicznych opracowaniach, nie sposób nie zauważyć, że badania nad nieprzyzwoitym słownictwem posuwają się mniej więcej tym samym tempem w większości języków. Uderza jednak śladowa liczba szkiców opisujących to zagadnienie w językach azjatyckich/orientalnych, w tym również indyjskich.

Wśród starszych prac lingwistycznych poświęconych językowi hindi, będącemu medium komunikacji praktycznie w całych północnych Indiach¹, można znaleźć publikacje poruszające przede wszystkim problemy niewłaściwego, to jest niegramatycznego bądź niestylistycznego użycia słów (Mah'rotrā 2001; B'hātiyā 2002), opisujące leksykę pod kątem tematycznym (Kamsal 1993), ewentualnie zgłębiające etymologię wybranego słownictwa (Vad'ner'kar 2014). Dopiero ostatnie dwie dekady przyniosły zmianę na tym polu; zaczęły się pojawiać opracowania słownictwa slangowego (Krack, Krasa 2009), artykuły poświęcone wulgarnej i obraźliwej leksyce używanej w Internecie oraz metodom wyłapywania i usuwania niepożądanych treści, w tym przejawów mowy nienawiści (np. Ranasinghe, Zampieri 2021; Gupta et al. 2022; Kapil et al. 2023; Das et al. 2022), szkice obejmujące swym zasięgiem tabu językowe (np. Sangheer, Rasool, Sarwer 2024), a także analizy języka filmu, w szczególności seriali dostępnych w sieci i na platformach streamingowych (np. Gupta 2023).

Kompleksowych opracowań leksyki obraźliwej wciąż niestety brakuje, choć pozostaje ona w centrum społecznej debaty, czego z jednej strony wyraźnie dowodzi wzrost zainteresowania naukowców różnymi przejawami agresji językowej, z drugiej zaś – szereg artykułów pojawiających się w indyjskich mediach na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat².

W niniejszej książce podjęto próbę przynajmniej częściowego wypełnienia tej luki badawczej; leksykę inwektywną języka hindi przedstawiono tu w możliwie całościowy sposób – poprzez zgłębienie jej źródeł, kontekstów kulturowych, w jakich wyrosła, oraz opis jej budowy.

Układ pracy, w którym omówienie źródeł znalazło się w ostatnim rozdziale, może wydawać się nietypowy, podyktowany był jednak przejrzystością wyводу. Zaprezentowanie aspektów kulturowych i przeanalizowanie leksyki inwektywnej – jej budowy i źródeł w pierwszej kolejności – miało w zamierzeniu autorki ułatwić czytelnikowi lekturę przytoczonych w rozdziale czwartym przykładów literackich, filmowych i internetowych.

Metodologia zastosowana w monografii do omówienia tytułowego słownictwa czerpie z dorobku tak polskich, jak i zachodnich językoznawców oraz socjolingwistów. Z uwagi na charakter tematu konieczne było odniesienie się do kilku dziedzin, w tym pragmatyki językowej, morfologii, etymologii i semantyki.

¹ Dokładne informacje na temat terminu „hindi” i jego wieloznaczności znajdują się w dalszej części książki.

² Szczegółowa lista wspomnianych artykułów została przedstawiona w bibliografii.

Materiału do analiz leksykalnych dostarczyły różnorakie źródła; sięgnięto po słowniki języka hindi, z których wyselekcjonowano wyrazy spełniające wymogi tytułowej inwektywności (m.in. Bāh'rī 2002; Dās 1965-1975; Kapūr 2001; McGregor 1993; Prasād, Sahāy, Śrīvāstāv 2004), odwołano się do współczesnej prozy (m.in. Premcand, *Ofiarna krowa*, 1936; Śarma, *Węgiel w mamałydze*, 1955; Raza, *Kropła rosy*, 1988; Sinh Assi, *cząstka Waranasi*, 2002; Chandra, *Święte gry*, 2006; Kohli *Zabójstwo Śambuki*, 1998), przeanalizowano język wybranych filmów (m.in. *Ganga Jumna*, 1961; *Sholay*, 1975; *Satya*, 1998; *Gangs of Wasseypur*, 2012), odniesiono się do treści dostępnych w Internecie – w tym przede wszystkim stron poświęconych *stricte* słownictwu wulgarnemu – dowcipów i anonimowych rymowanek, a także do wyników ankiety przeprowadzonej w Indiach w 2007 roku³. Tak dobrany materiał zagwarantował obecność różnorodnej leksyki inwektywnej, od eufemizmów poczynawszy, na wulgaryzmach kończąc.

W rozdziale pierwszym monografii, nawiązując do przemysłów tak badaczy zachodnich (Austin 1993; Searle 1987), jak i polskich (Grzegorzewska 1991; 2001), nakreślono teorię aktów mowy i nawiązano do podwójnej, deskryptywno-sprawczej natury słowa, która bardzo wyraźnie uwidacznia się we wszelkich aktach werbalnej deprecjacji. Posiłkując się pracami m.in. Piotra H. Lewińskiego (1994), Władimira Żelwisa (2008), Małgorzaty Majewskiej (2005) czy Adama M. Crooma (2011; 2013), przedstawiono najwyrazistsze przykłady napaści słownych, jakimi są obelga i inwektywa, których głównym celem jest poniżenie rozmówcy. Opisano takie akty mowy, które poprzez łamanie zasad grzeczności stanowią bezpośrednie zagrożenie dla jego dobrego imienia, a użyta w nich leksyka inwektywna skutecznie podważa u odbiorcy komunikatu poczucie własnej wartości.

W kolejnych częściach rozdziału pierwszego omówiono naturę najczęściej spotykanych w języku rodzajów napaści słownych. Na podstawie analiz naukowców zachodnich (Grice 1980; Leech 1983; Brown, Levinson 1990) i indyjskich (Kachru 2008; Mandelbaum 2000; Kakar 2002) zaprezentowano wielowymiarową indyjską koncepcję „twarzy” oraz sprecyzowano tytułowe pojęcie leksyki inwektywnej, w obrębie której omówiono zarówno wyspecjalizowane słownictwo znieważające, czyli wyzwiska, przekleństwa i wulgaryzmy, jak i środki zawoalowane – eufemizmy, a wszystko to w kontekście tabu, do łamania którego są predystynowane. Wypracowanie warsztatu metodologicznego w tym zakresie umożliwiły m.in. prace Stanisława Gajdy (2002),

³ Ankieta i jej historia zostały opisane w aneksie nr 2.

Marii Peisert (2004), Macieja Grochowskiego (1996), Stanisława Widłaka (1968) czy Anny Dąbrowskiej (1992; 2021).

Rozdział drugi rozpoczęto od sprawdzenia, czy w sanskrycie – jednym z najstarszych języków indyjskich – używano obraźliwego słownictwa. Badanie to miało na celu odszukanie potencjalnych najstarszych pól semantycznych, z których wywodzi się leksyka inwektywna, a zarazem pozwoliło częściowo zarysować obraz sytuacji językowej na subkontynencie indyjskim. W tym celu odwołano się do analiz przeprowadzonych przez Edwarda Washburna Hopkinsa (1925), który w tekstach sanskryckich odnalazł szereg określeń zniesławiających i obraźliwych wypowiedzi, oraz do pracy Katarzyny Subocz (2006), prezentującej ekspresywizmy negatywne w *Wedach* (XV-V w. p.n.e.), a także w utworach należących do nurtu literatury określanej mianem *kawja* czy w pracach teoretyków poetyki staroindyjskiej (m.in. Dandina, VI/VII w. n.e., i Bhamahy, VII w. n.e.).

W następnych ustępach rozdziału drugiego ukazano zawłość rozwoju języka hindi i wielowymiarowość samej nazwy (hindi w wersji urzędowej czy literackiej w opozycji do dialektalnych zespołów języka hindi), także dzięki odniesieniom do rodzimej kultury i obyczajowości. W podsumowaniu tego fragmentu pracy opisano miejsce leksyki inwektywnej w języku i jej społeczny odbiór.

Rozdział trzeci ma charakter analityczny i stanowi tym samym jądro całej pracy, badane jest w nim bowiem słownictwo obelżywe języka hindi na poziomie gramatycznym i semantycznym. Analiza ta została poprzedzona szczegółowym omówieniem pojęć godności i zniewagi, aktów poważania i znieważania oraz samego terminu „obelga” w języku hindi.

W kolejnych częściach rozdziału zaprezentowano fonetyczne i morfologiczne strategie wykorzystywane do deprecjonowania rozmówcy oraz opisano budowę leksyki inwektywnej. Końcowy fragment poświęcono polom semantycznym, z których wywodzi się badane słownictwo.

W rozdziale czwartym omówiono wykorzystane w pracy materiały badawcze, czyli słowniki, współczesną prozę, Internet i filmy. Szczególną uwagę poświęcono tu leksyce wulgarnej; odniesiono się do jej frekwencji w glosariuszach oraz zaprezentowano twórczość wspomnianych powyżej autorów znanych z używania leksyki niecenzuralnej. Zarówno w tej części, jak i kolejnej, opisującej internetową poezję i dowcipy, pojawiają się liczne cytaty, które ukazują obraźliwe słownictwo w konkretnych kontekstach. Rozdział zakończony jest ustępem poświęconym hindujęzycznym filmom, w którym podjęto próbę skróтового przedstawienia ewolucji leksykalnej, jaka zaszła na przestrzeni ostatnich kilkudziesięciu lat.

Całość rozważań zamyka podsumowanie, w którym znalazło się syntetyczne ujęcie przeprowadzonych wcześniej analiz oraz sugestie możliwych kierunków dalszych badań nad leksyką inwektywną języka hindi.

W pracy nie brakuje również informacji dotyczących zasad transkrypcji oraz wykorzystanych skrótów – te umieszczono w jej początkowej części, tuż po wstępie; z kolei na samym końcu książki załączono dwa aneksy, z których jeden to słownik leksyki inwektywnej, podzielony na osobne pola semantyczne, a drugi prezentuje wspomnianą wcześniej ankietę.

Zasady zapisu

W niniejszej książce zastosowane zostały dwa typy zapisu – transliteracja i transkrypcja spolszczona. Transliteracja jest metodą podstawową, podczas gdy transkrypcja spolszczona pojawia się w bardzo konkretnych, wyszczególnionych poniżej sytuacjach.

Różnorodność omawianej leksyki, jak i wielość źródeł, z których korzystała autorka, spowodowały, że konieczne okazało się opracowanie jednej spójnej metody zapisu, która pozwalałaby bezproblemowo przekształcić zapis w alfabecie łacińskim zarówno na abugidę dewanagari (*dev'nāg'rī*; używaną w słownikach hindi), jak i abdzad (wykorzystywany w słownikach urdu).

Pismo dewanagari to alfabet sylabiczny, składający się ze znaków samogłoskowych i spółgłoskowych zawierających inherentną samogłoskę (krótkie *a*); dysponuje on też znakami diakrytycznymi na oznaczenie każdej samogłoski niezależnie od jej długości. Z kolei pismo urdu to rozbudowane spółgłoskowe pismo arabskie charakteryzujące się tym, że nie rejestruje krótkich samogłosek, a jedynie długie.

Większość wyrazów zgromadzonych w prezentowanej książce to słowa pochodzenia indyjskiego, wywodzące się bezpośrednio z najstarszej warstwy językowej (czyli sanskrytizmu), bądź takie, które wprawdzie pochodzą z sanskrytu, jednak na przestrzeni wieków uległy fonetycznej ewolucji. Ta grupa leksemów została zapisana zgodnie z zasadami transliteracji pisma dewanagari.

Zapis wyrazów proveniencji perskiej, arabskiej i tureckiej, które stanowią największą część zapożyczeń w języku hindi, doprecyzowano dodatkowo, stosując transliterację pisma urdu. W słowach tych pojawia się kilka typów spółgłosek *s*, *z*, *h*, *t*, nieróżniących się w wymowie, jednak – podobnie jak polskie *ż* i *rz* czy *u* i *ó* – mających wpływ na znaczenie danego słowa. Aby dało się je odszukać w słownikach urdujęzycznych, potrzebne są zatem dokładne oznaczenia. Wspomniane głoski w zapisie dewanagari zawsze oddawane są jednym znakiem; tak więc:

- urdu *ś*, *s*, *ṣ* = dewanagari *sa*;
- urdu *ẓ*, *z*, *ẖ*, *ẗ* = dewanagari *za*;
- urdu *t*, *ṭ* = dewanagari *ta*;
- urdu *h*, *ḥ* = dewanagari *ha*.

Główny punkt wyjścia dla poniższych zapisów stanowią reguły ustalone przez Międzynarodową Organizację Normalizacyjną (ISO) oraz transkrypcja naukowa ogólnie przyjęta w światowej indologii. W nawiasach kwadratowych podano brzmienie danej głoski w języku polskim.

Zapis poszczególnych głosek w obu systemach przedstawia się następująco:

PISMO DEWANAGARI

a) samogłoski

अ <i>a</i> [a]	आ <i>ā</i> [a]
इ <i>i</i> [i]	ई <i>ī</i> [i]
उ <i>u</i> [u]	ऊ <i>ū</i> [u]
ऋ <i>r</i> [ri]	
ए <i>e</i> [e]	ऐ <i>ai</i> [ai]
ओ <i>o</i> [o]	औ <i>au</i> [au]

b) spółgłoski

क <i>ka</i> [ka]	ख <i>k^ha</i> [kha]	ग <i>ga</i> [ga]	घ <i>g^ha</i> [gha]	ङ <i>ṅa</i> [na]
च <i>ca</i> [ća]	छ <i>c^ha</i> [ćha]	ज <i>ja</i> [dža]	झ <i>j^ha</i> [džha]	ञ <i>ña</i> [ńa]
ट <i>ṭa</i> [ta]	ठ <i>ṭ^ha</i> [tha]	ड <i>ḍa</i> [da]	ढ <i>ḍ^ha</i> [dha]	ण <i>ṇa</i> [na]
		ड <i>ṛa</i> [ra]	ढ <i>ṛ^ha</i> [rha]	
त <i>ta</i> [ta]	थ <i>t^ha</i> [tha]	द <i>da</i> [da]	ध <i>d^ha</i> [dha]	न <i>na</i> [na]
प <i>pa</i> [pa]	फ <i>p^ha</i> [pha]	ब <i>ba</i> [ba]	भ <i>b^ha</i> [bha]	म <i>ma</i> [ma]
य <i>ya</i> [ja]	र <i>ra</i> [ra]	ल <i>la</i> [la]	व <i>va</i> [wa]	
श <i>śa</i> [śa]	ष <i>ṣa</i> [sza]	स <i>sa</i> [sa]		
ह <i>ha</i> [ha]				

c) **warianty graficzne** niektórych znaków spółgłoskowych, oznaczające spółgłoski obcego pochodzenia⁴:

क <i>qa</i> [ka]	ख <i>xa</i> [kha]	ग <i>ga</i> [ga]	ज <i>za</i> [za]	फ <i>fa</i> [fa]
------------------	-------------------	------------------	------------------	------------------

⁴ Głównie arabskiego, perskiego, tureckiego i angielskiego.

Zasady dotyczące zapisu dźwięków nosowych, odwzorowywanych w piśmie dewanagari za pomocą dwóch znaków – (◌ं) anunasiki i (◌ँ) anuswary (*anunāsika* – nosowość samogłosek, *anuvāra* – nosowość spółgłosek) – przedstawiają się następująco:

- a) samogłoski nosowe w transliteracji oddane są za pomocą tyldy (~) umieszczonej nad daną literą lub dwuznakiem;
- b) spółgłoski nosowe zapisywane są na kilka sposobów; nosówki pojawiające się przed spółgłoskami pierwszych pięciu rzędów (od *ka* do *pa*) mają w transliteracji przypisane znaki i nimi są oddawane⁵, z kolei spółgłoski nosowe umiejscowione przed pozostałymi spółgłoskami przedstawiane są w transliteracji jako *m* (Rutkowska, Stasik 1992: 10-11);
- c) w transkrypcji spolszczonej samogłoski nosowe oddawane są za pomocą litery *n* zapisanej bezpośrednio po samogłosce bądź przed półsamogłoską *ja*, jako że w tym wypadku realizowana jest samogłoska nosowa (*ibidem*)⁶;
- d) nosowe spółgłoski zapisywane są w spolszczonej transkrypcji jako *n* (przed spółgłoskami tylnojęzykowymi, cerebralnymi, zębowymi, półsamogłoskami *la* i *ra*, syczącymi i krtaniowymi), *ñ* (przed palatalnymi) bądź *m* (przed spółgłoskami wargowymi i półsamogłoską *wa*)⁷.

PISMO URDU

Znak	Transliteracja	Wersja spolszczona
ا	— ⁸	—
آ	<i>ā</i>	[a]
ب	<i>b</i>	[b]
پ	<i>b^h</i>	[bh]
ف	<i>p</i>	[p]
پھ	<i>p^h</i>	[ph]
ت	<i>t</i>	[t]
تھ	<i>t^h</i>	[th]

⁵ Por. powyżej.

⁶ Np. *śīcnā* [sinčna], *saṃyog* [sanjog].

⁷ Np. *raṅg*, *thaṇḍā*, *ant*, *saṃrakṣā*, *haṃs*, *siṃh* [rang, thanda, ant, sanraksza, hans, sinh], *pañja* [pańdża], *lambā*, *saṃvād* [lamba, samwad].

⁸ Znak ʾ *alif* użyty na początku wyrazu sygnalizuje obecność samogłoski i wtedy w transliteracji nie jest zaznaczany. Jeśli pojawia się jednak w środku wyrazu, wtedy oznacza długą samogłoskę *a* i oddawany jest jako *ā*.

Summary

What Does the Frog in the Well Tell Us – A Formal-Semantic Analysis of the Invective Lexicon of Hindi

The book entitled *What Does the Frog in the Well Tell Us – A Formal-Semantic Analysis of the Invective Lexicon of Hindi* is an attempt to provide a comprehensive account of the invective lexicon of contemporary Hindi, its sources, socio-cultural context, construction, and usage. The author of the monograph employs methods developed in both formal linguistics (e.g. morphology, semantics, etymology) and functional linguistics (e.g. pragmatics and sociolinguistics). She also illustrates her ideas with numerous examples from dictionaries, literature, films, and the Internet.

The body of the book is divided into four chapters, preceded by 1. an introduction outlining the state of research on invective lexis, 2. notes on notation, and 3. a list of abbreviations.

The first chapter of the dissertation outlines the theory of speech acts and alludes to the dual, descriptive-verbal nature of words, which is very evident in all acts of verbal deprecation. The most prominent examples of verbal attacks, such as insults and invectives, whose main purpose is to humiliate the interlocutor, are presented. Such speech acts are described which, by breaking the rules of politeness, pose a direct threat to his or her good name, and the invective lexis used in them effectively undermines the self-esteem of the recipient of the communication.

The following sections of Chapter One discuss the nature of the main verbal assaults, introduce the multidimensional Indian concept of 'face', and clarify the titular concept of 'invective lexis', within which both specialised insult vocabulary, i.e. triggers, curses and vulgarisms, and veiled means – euphemisms – are discussed, all in the context of the taboos they are predestined to break.

Chapter Two begins with an examination of the use of abusive vocabulary in Sanskrit, one of the oldest Indian languages. The aim of this study was to trace the possible earliest semantic fields from which the invective lexis emerged and at the same time to provide a partial picture of the linguistic situation in the Indian subcontinent. Subsequent parts of the second chapter completed the picture

by showing the intricacies of the development of the Hindi language and the multidimensionality of the concept itself, also through references to indigenous culture and customs. This section of the book culminates in a presentation of the place of invective lexis in the language and its social reception.

Chapter Three forms the main core of the monograph, as it examines the insult vocabulary of Hindi at the grammatical and semantic levels. This analysis is preceded by a detailed discussion of the concepts of dignity and insult, acts of reverence and insult, and the term 'insult' itself in Hindi.

The following sections of the chapter present the phonetic and morphological strategies used to denigrate the interlocutor (e.g. the use of specific exclamations or pronouns and correlated verb forms) and describe the construction of the invective lexis. The final section is devoted to the semantic fields from which the studied vocabulary is derived.

Chapter Four discusses the research materials used in the book, namely dictionaries, contemporary prose, the Internet and films. In the glossary section, additional attention is paid to the qualifiers that appear in them and the way they are used in five nineteenth- and twentieth-century dictionaries is compared.

The fourth section of the literature presents the work of authors known for their use of abusive lexis, especially vulgar lexis. Both in this section and in the following, which describes online poetry and jokes, there are numerous quotations that show offensive vocabulary in specific contexts. The chapter concludes with a passage on Hindi films, which attempts to briefly outline the lexical evolution that has taken place over the last few decades.

The monograph concludes with an abstract summarising the analyses carried out and suggesting possible directions for further research on the invective lexis of Hindi. The whole is complemented by two appendices; the first is a dictionary of the invective lexis, divided into separate semantic fields, with more than 1400 entries, while the second presents a survey conducted by the author in India in 2007.

Keywords: Hindi, invective, insult, dignity, speech act, civility

Indeks osobowy

- Agnihotri Rama Kant 103
Aman Reinhold 8
Anand Siriyavan 88
Anshuman Karan 204
Anuja Naorem 69
Anusiewicz Janusz 47
Anwer Megha 70
Archard David 8
Arora Anupama 70
Arora Tanya 172
Auboyer Jeannine 91, 93
Austin John Langshaw 10, 25-26
- Bāh'rī Hardev (Bahri) 10, 115-117, 119-120, 124-125, 176
Bajwa Marium Javaid 91
Basham Arthur Llewellyn 164
Basu Raj Sekhar 167
Beers Fägersten Kristy 8
Bergen Benjamin K. 8
Berntsen Maxine 166
Będkowska-Kopczyk Agnieszka 31-32
B^hagat Cetan 195
B^hāmaha 11, 52
B^hāratendu Hariścandra 59, 66
Bhat Raj 118
B^hāṭiyā Kailāscandra 9
Bhatt Devendra Kumar 89
Bhattacharya Snigdhendu 56
Bidhuri Ramesh 172
Boh're Rājnarāyaṇ (Bohre Radźnarajana) 100
Bolinger Dwight 8
Bose Nitin 118
Brown Penelope 10, 34
Brus Beata 33
- Bubenik Vit 54
Burnell Arthur Coke 167
Buswala Bhawani 119
Butler Judith 8
Byrne Emma 8
Byrski Maria Krzysztof 50
- Cardona George 53
Cardozo Elloit 167
Chakrabarty Priyanka 172
Chandra Vikram (Ćandra Wikram) 10, 194
Chaudhuri Nirad C. 91
Chowdhury Harwinder 170
Conan Neal 63
Croom Adam M. 8, 10, 31
Czekalska Renata 22
- Dandin 11, 51-52, 54
Das Raghubar 94
Dās Śyām'sundar (Śjamsundara) 101
Dave Amit 90
Dayānand Sarasvati 60
Dąbrowska Anna 11, 40, 42-44, 155
Divākar Rāmd^hārī Siṃh (Diwakar Ram-dhari Sinh) 99
Doroszewski Witold 24, 27-28
Dowson John 93
Dutt Barkha 69
Dvivedī Ramradźpal (Dwiwedi) 121
- Eddebo Johan 8
- Faisal Mohd 68-69
Fallon Samuel W. 179, 185-187
Faraz A. 198

- Fārūqī Śamsurrahmān (Faruki Śamsurrehman, Faruqi Shamsur Rahman) 59-60, 138
Frédéric Louis 173
- Gajda Stanisław 10, 38
Ganz K. 203
Gawroński Andrzej 52, 79, 81
Ghosh Shashanka 70
Gilchrist John 59
Gir'dhar T. (Girdhar) 66
Goffman Erving 33-34
Gomez Kashi 52
Green Jonathon 8
Grice Paul 10, 32
Grierson George 57, 59
Grochowski Maciej 8, 11, 39-42
Grzegorzczkova Renata 10, 26-27, 29-30, 47, 121
Gupta Anjali 9
Gupta Rajkumar 131, 201
Gupta Vikram 9
Gururaj N. 170
- Hardew Bahri 116, 176
Hariścandra Bharatendu 59, 66
Hasan Nāis 105
Herder Johann Gottfried von 47
Hess Leopold 8, 31
Hietanen Mika 8
Hopkins Edward Washburn 11, 48
Hussain Iliyas 59
- Inśā'llāh Xān 17, 59
Ipsita 202
Irvine William B. 8
Iyengar Radhika 65
- Jaglan Sunil 68-69
Jain Danesh 54
Jakubowicz Mariola 84
Jasik Anna 30
Jeddy Mohiuddin G. 92
- Jeshion Robin 31
Jhā Govind 99
Johnson Gordon 162
Jośi Manohar Śyām (Džośi Manohar Śjam) 67, 89, 99
Junik-Łuniewska Kamila 58
Jurafsky Daniel 120
- Kachru Yamuna 10, 33, 35-36, 115, 120, 122, 127, 131-132, 134, 137-138
Kakar Sudhir 10, 34, 63, 65
Kaṃsal Hari Bābū 9
Kapil Prashant 9
Kapur Badrinatha 10, 121
Kashyap Anurag 194
Kaul A. 167
Kellogg Samuel H. 115, 117-118, 124
Khan Aman 165
King Robert D. 55
Kita Małgorzata 38, 45
Koh'li Narendra (Kohli Narendra) 104-106, 108
Kołodziejek Ewa 31
Kopaliński Władysław 91, 93, 150
Kościółek Jakub 8
Koul Omkar N. 115
Krack Rainer 9
Krasa Daniel 9
Krishnaraj Maithreyi 66
Kṣemendra (Kszemendra) 52, 54
Kuczkiewicz-Fraś Agnieszka 22
Kulkarni Sudheendra 92
Kunwar Danish Ali 172
Kurien Jose 92
- Lakṣmaṇ Siṃh (Lakszman Sinh) 60, 93
Lallū Lāl 59
Laskowski Roman 121
Leech Geofrey 10, 32
Leigh Mark 8
Lepine Mark 8
Lepoutre Maxime 8
Lev-Ari Shiri 8

- Levinson Stephen 10, 34
 Lewinson Jacek 8
 Lewiński Piotr H. 10, 30
 Lochan Vanya 72, 165

 Macdonell Arthur A. 51
 Mahatma Gandhi 66, 72
 Mah'rotrā Rameś Candra 9
 Majewska Małgorzata 10, 27, 32
 Malu Preksha 165
 Mammāta B^haṭṭa 52
 Mandelbaum David G. 10, 33, 65
 Mantri Geetika 69
 Marlewicz Halina 22
 Masica Colin 56, 58
 Maur Imke von 91
 McEnery Tony 8
 McGregor Ronald Stuart 10, 103, 107, 114,
 176-177, 180, 184, 188, 213-214
 McKay Ryan 8
 Mehta Narsinh (Meh'tā Nar'simh) 71
 Mhatre Nihareeka 167
 Mishra Tamanna 69
 Motwane Vikramaditya 194

 Nadir Szach 162, 298
 Nair Harish V. 170
 Nambisan Vijay 163
 Narajan Badri (Nārayaṇ Bad'rī) 68
 Ngda Girima 89
 Nunberg Geoffrey 8

 Oberlies Thomas 54
 Orlando Eleonora 8
 Ożóg Kazimierz 45-46

 Pandey Geeta 45
 Pāṇini 54
 Paṅkaj Girīś (Pankadź Giriś) 195
 Paraskiewicz Kinga 22
 Parikh Sangeeta 176
 Patel Ākar 63, 148
 Peisert Maria 8, 11, 38, 42-43, 88, 142, 161

 P^haṇīśwarnāth^h Reṇu (Phaniśwarnatha
 Renu) 99
 Piliavsky Anastasia 166
 Pisarkowa Krystyna 27
 Platts John Thompson 19, 114, 176, 179,
 181, 185, 187
 Płusa Grzegorz 58
 Prabhat Agarwal 62
 Prasād Kalika 10, 176
 Premcand 10, 60, 67, 73-76, 189-190

 Rahman Tariq 56
 Raj Amit (Rāy Amit) 74
 Rājā Rāmmohan Roy 60
 Ramnath Nandini 203
 Ranasinghe Tharindu 9
 Rani Wibha (Rānī Vib^hā) 73-74
 Rasool Sabrina A. 9, 44
 Rawson Hugh 8
 R_azā Rāhī M_a^cṣūm (Raza Rahi Masum)
 191-193
 Rock Karl 132, 143
 Rutkowska Tatiana 15, 58-60, 189-190

 Saab Andrés 8
 Saha Rejan 200
 Sahāy Rājavallabh 10
 Sangeeta Parikh 176
 Sangheer Iram 9, 44
 Sarnowski Michał 120
 Sarwer Saema 9, 44
 Satīś Umāśaṅkar 43
 Sawicka Grażyna 27
 Searle John 10, 26
 Sena Navnirman 92
 Sethi Vandana 68
 Shakespear John 178, 184-185, 187
 Sharma Ishita 8
 Shekhar Shashank 170
 Shinde Vilas 92
 Simh Kāśīnāth (Sinh Kaśinath) 108,
 193-194
 Sind^huvāsini 70, 73

- Singh Sanjay K. 166
 Sinhe Rakeś 94
 Sinopoli Carla M. 58
 Sippy Ramesh 138
 Siudzińska Natalia 120
 Sławiński Janusz 31
 Sontakke Prachi 63
 Stapleton Karyn 8
 Stasik Danuta 15, 54, 56, 58-61, 82, 103, 107, 109, 114-115, 121-127, 129, 131, 189-190
 Steingass Francis Joseph 19, 82
 Stephan Achim 91
 Stutley Margaret 91
 Subocz Katarzyna 11, 51-53
 Subramanian Samanth 170
 Szerszunowicz Joanna 151

 Śarmā Pāṇḍey Becan „Ugra” (Śarma Pandey Bećan „Ugra”) 10, 190-191
 Śiv'mūrti (Śiwmurti) 100
 Śiv'prasād Siṃh (Śiwprasad Sinh) 60
 Śjamsundar Dasa 176
 Śrīvāstava Mukundīlāl 10
 Śriwastaw Sandźiw (Śrīvāstava Saṅjīv) 76
 Śūdraka 52, 54
 Śuklā Śikḥar 112

 Tang Lin 31
 Thakur Neha 69
 Tivārī B^holānāṭh 36-37, 44, 61-62, 98, 121, 131, 163, 174, 321

 Tripathi Śarad 94
 Trudgill Peter 34
 Turek Aleksandra 57

 Upamanyu Caṭarjī 148
 Urbańczyk Stanisław 40, 120

 Vadlapati Vijayalaksmi 201
 Vad'ner'kar Ajit 9
 Vāmana 52
 Varga Magdalena 34-37
 Varga Władysław 22
 Varma Aishwarya 172
 Ved Mahendra 202-204
 Vedantam Shankar 63
 Verma Pavan 36
 Verma Suparn 204
 Viśvanāṭḥa Kvirāja 52

 Waghule Pradnya 167
 Walker Benjamin 34, 64-65, 89-90, 93
 Washburn Hopkins Edward 11
 Widłak Stanisław 11, 42
 Wojtak Maria 33
 Wróbel Henryk 121

 Yādava Anil (Jadaw Anil) 73, 167
 Yates William 179, 184, 186-187
 Yule Henry 167

 Zampieri Marcos 9
 Żelwis Władimir 10, 31

Czy angielskie słowo *sale* może być nieprzyzwoite i co ma wspólnego ze szwagrem? Czym jest kolokwinta i czy wszystkie indyjskie sowy mają zakute łby? Dlaczego wąsy są tak ważne dla mężczyzn i czy brak napletka może być problemem?

Odpowiedzi na te pytania, a także na wiele innych znajdzie Czytelnik w prezentowanej książce. Monografia ta jest pierwszą na rynku polskim próbą kompleksowego przedstawienia leksyki inwektywnej języka hindi. Autorka analizuje jej źródła, kontekst społeczno-kulturowy, budowę i sposób użycia, a swoje rozważania ilustruje licznymi przykładami zaczerpniętymi z dziewiętnasto- i dwudziestowiecznych słowników, literatury, filmu, a także z internetu.

<https://akademicka.pl>

ISBN 978-83-8368-228-0

